

Kinder- en Jeugdboeken

Zondagsschoolboekjes

Recensie

Auteur: E. Gerdes

Titel: De speelman op den Wildenborch

Druk: 3

152 blz.

Dit boek bevat het verhaal van een zekeren Nicolaas Rosdam, die, na eenige jaren in den vreemde zijn geluk beproefd te hebben, met een goed gevulde beurs huiswaarts keert. Niet ver van Lochem, waar zijn moeder woont, wordt hij door een ongeval aan zijn voet getroffen, waardoor het voortgaan hem moeilijk valt. Dit is nog maar het begin van de ellende. In een herberg wordt hem al zijn goed afhandig gemaakt. De herbergier werpt hem, na hem beroofd te hebben, de deur uit. Kort daarna wordt hij gevangen genomen en opgesloten in den kerker van het kasteel De Wildenborch, dat Karel van Gelre veroverd had op Johan van Wisch, een woelziek edelman. De zoon van Johan, Joachim van Wisch, stelde vele pogingen in 't werk, om zich weer van dit kasteel meester te maken en zocht op allerlei manieren aan Karel afbreuk te doen. Nicolaas, dien men voor een spion van Joachim houdt, wordt op den Wildenborch gevangen gezet. Toch blijft hij, hoe ook alles tegen hem schijnt te zijn, op God vertrouwen. Op wonderlijke wijze wordt hij gered, vooral door toedoen van een half onnoozelen, rondzwervenden liedjeszanger, aan wien Nicolaas een weldaad had bewezen. De onschuld van Nicolaas komt aan het licht, hij wordt uit zijn gevangenis verlost, krijgt zijn geld terug en ontmoet zijn moeder. De goddelooze herbergier, die hem beroofd had, ontvangt zijn verdiende straf. Veel historie is in dit boek niet verwerkt; het tijdvak, waarin het ons verplaatst, is niet zeer belangrijk en wat er van gegeven wordt, is van weinig beteekenis. Indien we met Karel van Gelder en zijn veldheer Maarten van Rossum kennis maakten; indien we 't een en ander zagen, dat het tijdvak karakteriseert, kon de historiekennis er door uitgebreid worden. Maar we vinden alleen hier en daar een enkele mededeeling, die ons doet zien, dat we in 't begin van 't tijdvak der hervorming zijn. Ook deze bijzonderheden zijn schaarsch. Het verhaal, dat wij nog kennen uit onze jeugd, is prettig en onderhoudend verteld. De 14 hoofdstukken hebben een opschrift, maar een inhoudsopgaaft ontbreekt. Ofschoon het de derde oplaag is, moesten wij toch noch enkele drukfouten noteeren: blz. 7 burgerlijk, voor burgerlijk; blz. 70 strookje, voor strookte, blz. 78 noch, voor nog. Op blz. 71 staat: dit hoofdstuk, wat moet zijn: 't voorgaande hoofdstuk; op blz. 15 en blz. 103 wordt aangehaald een woord der Schrift; klaarblijkelijk is bedoeld Ps. 50 vs. 15: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren". Nu staat op blz. 15: Roept Mij aan in den nood, en in den dag der benauwdheid zal Ik u verlossen" en op blz. 103: Roep Mij aan en in den dag der benauwdheid zal Ik u verlossen. Teksten, vooral als ze tusschen aanhalingsteekens geplaatst zijn, moeten ook geciteerd worden, zooals ze in den Bijbel staan, en niet maar de hoofdgedachte weergeven. Wij hebben geen andere strekking kunnen vinden, dan een onderhoudend en Christelijk verhaal te geven en daardoor de jeugd aangenaam en nuttig bezig te houden. En daarin steekt ook verdienste. Onze jongens vooral zullen dit verhaal mooi vinden. Ook komen er verschillende echt Christelijke opmerkingen en wenken in. Dat de Heere een verrassend God is, die niet beschaamd doet uitkomen, maar op Zijn tijd het kwade uitbrengt en bezoekt, is zeker één der hoofdgedachten. Al is de samenloop van omstandigheden soms wonderlijk en een enkele maal zelfs onwaarschijnlijk, door den avontuurlijken inhoud zal het verhaal de aandacht levendig gespannen houden. Het wekt de nieuwsgierigheid op. Diep gaat het echter niet. 't Is geestelijk wat oppervlakkig. Vóór-reformatorische uitroepen als: "Bij alle heiligen in hemel en op aarde" en ruwe gezegden als: "Bij alle duivels", waren beter weggelaten. In zijn keurigen band maakt dit boek een zeer aangenaamen indruk. Vier mooie plaatjes illustreeren het. De letter is duidelijk. Al behoort het niet tot de rijkste van Gerdes, toch kan het om zijn Christelijken inhoud en boeienden verhaaltrant wel aanbevolen worden.

Boekbeoordeling van Kinderlectuur voor de Zondagsschool door de Commissiën van "Jachin", 1914

Auteur: E. Gerdes

Titel: De speelman op den Wildenborch

Druk: 4

152 blz.

't Verhaal speelt in 1530. Op reis naar huis wordt Nicolaas, die op zijn tochten door de Zuidelijke NederLanden, aardig wat heeft verdiend, door een herbergier van zijn geld beroofd. Verdrietig gaat hij verder. Maar een nieuwe tegenslag wacht hem. Want de krijgsknechten van den Heer van den Wildenborch zien hem voor een bekend vijand van hun meester aan en nemen hem gevangen. Op het kasteel wordt hij in afwachting van zijn veroordeeling in een gevangenis gezet. Een speelman evenwel, die den jongen reeds den vorigen dag in de herberg had ontmoet, is overtuigd, dat de soldaten een verkeerde hebben gevangen genomen, en hij komt juist op tijd om den Drost uit de handen van den werkelijken vijand te verlossen. Nu wordt Nicolaas in vrijheid gesteld en vertelt hij, hoe hij zijn geld kwijt geraakt is. De ridders besluiten een onderzoek in te stellen en het gelukt hen het bedrag terug te vinden. Natuurlijk ontgaat den kastelein zijn verdiende straf niet. Behalve de bekende bedenkingen, die tegen werken van Gerdes bestaan, aanbevolen. Royale uitvoering, goed geïllustreerd.

Boekbeoordeling in bijblad van "De Christelijke Familiekering : tijdschrift voor zondagsschool en huisgezin", 1921

Auteur: E. Gerdes

Titel: De speelman op den Wildenborch

Druk: 5

157 blz.

G. O. 4 z. p. f 1.50 (Band 50 ct) Veel historie is in dit boek niet verwerkt; het tijdvak, waarvan het handelt is niet zeer belangrijk, en wat ervan gezegd wordt van geringe beteekenis. Toch is het den schrijver wel gelukt, een Christelijk verhaal te geven en daardoor de jeugd aangenaam en nuttig bezig te houden. En daarin steekt ook verdienste. Onze jongen vooral zullen dit verhaal mooi vinden. Ook komen er verschillende echt Christelijke opmerkingen en wenken in. Dat de Heere een verrassend God is, die niet beschaamd doet uitkomen, maar op Zijn tijd het kwade uitbrengt en bezoekt, is zeker één der hoofdgedachten. Al is de samenloop van omstandigheden soms wonderlijk en een enkele maal, zelfs onwaar door den avontuurlijken inhoud zal het verhaal de aandacht levendig gespannen houden. Het wekt nieuwsgierigheid op. Diep gaat het echter niet. 't Is geestelijk wat oppervlakkig. In zijn keurigen band maakt dit boek een zeer aangename indruk. Vier mooie plaatjes illustreren het. De letter is duidelijk. Al behoort het niet tot de rijkste van Gerdes, toch kan het om zijn Christelijken inhoud wel aanbevolen worden.

Boekbeoordeling van Kinderlectuur voor de Zondagsschool door de Commissiën van "Jachin", 1925

Auteur: E. Gerdes

Titel: De speelman op den Wildenborch

Druk: andere uitgave van 1978

120 blz.

E. GERDES - DE SPEELMAN OP DE WILDENBORCH

Dit verhaal speelt zich of rond 1530. De tijd van roofridders en kluizenaars. De hoofdpersoon is Nicolaas, een nog jonge man die na jaren terugkeert naar zijn vaderlijk huis. Voordat hij echter bij zijn moeder is gebeurt er heel wat. Vlot en humoristisch geschreven. Gebonden in prachtige 4-kleurenband met 10 illustraties van Hein Kray. Inhoud 130 pag. Prijs f 14,90.

De Schakel, 1979
